

Fuglelivet på Bognæs

Af

FREDDY JENSEN

(With a Summary in English: *The birdlife of Bognæs.*)

Halvøen Bognæs, der hører under Selsø-Lindholm gods, som ejes af familien VON PLESSEN, er beliggende i Roskildefjordens sydligste del næsten helt omgivet af fjorden, idet kun en ganske smal tange forbinder det egentlige Bognæs med landet syd for.

Områdets isolerede og fredelige beliggenhed har gjort sit til, at man her endnu har et rigt og stærkt varieret fugleliv. Al uvedkommende kørsel er forbudt, og området er kun åbent for gående mellem klokken 8 og 18, – og kun på vej og sti.

Det samlede areal er ca. 500 ha. ligeligt fordelt mellem skov og ikkeskov. Ikkeskov er igen ligeligt delt mellem dyrket jord og strandeng.

Skovområdet består af to skove, Storskoven, beliggende på halvøens østlige del, er ca. 188 ha. og Vesterskoven på halvøens vestlige del er ca. 63 ha.

Imellem de to skove ligger Bognæsgården omgivet af dyrkede marker. Mellem gården og Storskoven ligger en ganske lille lund kaldet Øgårdsskov (ca. 2 ha.).

Selv om skovene er forstmæssigt drevet, bærer de alligevel spor af uberørthed, dette gælder i særlig grad skovkanterne, der med vildnis af tæt sammenvokset hvidtjørn, slåen og vilde roser, giver en hel del småfugle gode kår.

I selve skoven finder man næsten alle skovtyper, og man leder ikke forgæves efter et eneste af vore almindelige skovtræer.

Hele området præges af de mange forskellige stærkt varierede beplantninger

med mange gennemhugninger. Unge kulturer veksler med gamle, bøgehøjskov med tætte granbeplantninger og åben gammel egeskov.

Strandengene består af to typer, de forholdsvis smalle tørre enge (syd for Storskov og vest for Vesterskoven), og de meget bredere og fugtige enge (øst for Vesterskov, nord for Storskov og rundt langs Gadekæret).

De dyrkede områder er af meget forskellig art, noget består af stærkt sandet jord med en mængde sten (gammel havbund), og andre af tung leret jord (de oprindelige øer).

På Bognæs ligger også en mindre sø, Fuglesø, der med sine rør og sivbevoksninger er en biotop, der er med til at gøre områdets fuglesammensætning yderligere rig.

Fra kysterne, der med de mange vige og bugter har den ret anselige længde, mere end 20 kilometer, kan man overse en betydelig del af Roskildefjords sydlige del, og det er et meget stort antal andefugle, der trods en del jagt holder til her i vinterhalvåret.

Til selve Bognæs regnes også Hesteholme, de tre småøer i Kattinge Vig, til hvilke man kan vade ud. Der yngler kun få fugle på Hesteholme, og det er intet i forhold til de omkringliggende øer, Ringøen, Elleore, Ægholm, Langholm og Hyldeholm, hvor talrige måger, terner og svaener yngler.

Langt de fleste ynglefugle træffes i skovene og på de fugtige enge. De tørre enge

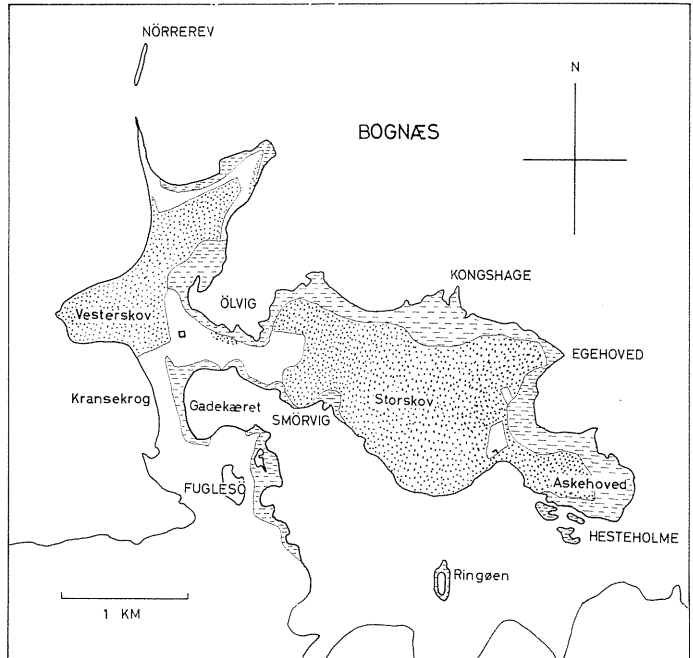

Fig. 1. Kort over Bognæs. Prikket: skov. Streger: strandenge.

Fig. 2. Map of Bognæs. Dotted: forest. Broken lines: littoral meadows.

har ikke meget at byde på, hvorimod man på de dyrkede områder ofte træffer de gennemtrækkende småfugle.

Der er ikke tidligere offentliggjort nogen samlet beskrivelse af fuglelivet på denne smukke halvø udover en fortegnelse af iagttagne arter, som jeg udarbejdede til et lille duplikeret ornithologisk blad, Roskilde Ornithologiske Forenings Tidsskrift, som blev udgivet i årene 1957–1960. Dog støder man af og til på navnet Bognæs i den ornithologiske litteratur, og uden systematisk at have gennemgået al fuglelitteraturen, har jeg dog gennem tiden fundet forskellige ting, som jeg lige vil nævne.

I „Skandinaviens Fugle“ (KJÆRBØLLING 1875) findes et par interessante ting:

Om Havørnen (*Haliaëtus albicilla*) står der, at den ynglede i 1857 i Bogenæs Skov ved Roeskilde.

Under omtalen af Ellekragen (*Coracias garrulus*) er der en beskrivelse, jeg vil citere: „I Sommeren 1832 eller 1833 blev der paa Bognæsgaarden ved Roeskilde

meldt af en af Folkene, at der var en „gal Fugl“ nede i Øgaards-Skov; Cand. pharm., Bryggeribestyrer TH. SCHIØTZ har meddelt HR. STEEN, at han endnu mindes, hvorledes han saae Fuglen, der viste sig at være en Ellekrage, flyve til veirs fra en Bøg og derefter gjøre 5 eller 6 Kolbytter nedaf mod Kronen af en anden Bøg, alt under en Række eiendommelige Skrig. Aaret efter eller 1834 skød Skovrider KUHNS paa Lindholm en Ellekrage i Bognæs Skov“.

Da denne beskrivelse af fuglens opførsel nøje svarer til Ellekragens parringsflugt, og da der året efter (?) igen skydes én, må man vel kunne tage det for givet, at Ellekragen har ynglet eller i hvertfald forsøgt derpå omkring 1832.

Om Skarven (*Phalacrocorax carbo*) findes der også en interessant oplysning: „Ved Bognæs, hvor et stort Antal havde nedsat sig, lykkedes det at bortjage dem i 1860, men to Aar senere indfandt de sig igjen, skjønt i mindre Antal, og byggede sammen med en Del Hejrer. Ved Udryddelsen

i 1860 dræbtes 597 Par, og i et Træ fandtes ikke mindre end 42 Reder“.

Samme koloni er beskrevet af N. FRITZ (1900) og af A. BENZON (1865).

Under omtalen af Skarven nævnes det, at en del Hejrer byggede reder i 1862, ligeledes skal nogle have forsøgt at yngle i 1897–98, men de blev fordrevet (HOLSTEIN 1927).

I „Danmarks Fugleliv“ (HEILMANN & MANNICHE (1928)) står der følgende om Ravnene (*Corvus corax*): „I Begyndelsen af dette Aarhundrede rugede endnu ganske faa Par i de nordsjællandske Skove, og et enkelt Par i Bognæs Skov ved Roskilde Fjord“.

D.O.F. har med års mellemrum haft en del ekskursioner til Bognæs med skiftende udbytte, bl.a. i årene 1938, 1943, 1946, 1956, 1960 og 1962, og i tidsskriftets mindre meddelelser dukker Bognæs op flere gange. Således nævnte iagttagelse af en gammel Havørn plus to Kongeørne (*Aquila chrysaetos*) (NORUP 1938), og én gang til er det Havørne, der er iagttaget (SINDING og WILLADSEN 1940).

I en afhandling om skalleslugerne her i landet (WILHJELM 1938) nævnes den Store Skallesluger (*Mergus merganser*) som ynglefugl i 1872. „– – – ogsaa i Aarene omkring 1910 er Fuglen fundet ynglende her, men fra de senere Aar foreligger ingen Oplysninger om Fuglens Ynglen paa dette Sted“. Det er dog sandsynligt at den til stadighed har ynglet på Bognæs (A. SØRENSEN).

Der findes sikkert flere interessante ting i litteraturen, men de findes spredt og ofte godt gemt. De lokale aviser bringer årligt notitser om iagttagne fugle fra Bognæs, men ofte trækker man på smilebåndet, enten fordi „sjældenheden“ er ganske almindelig eller helt fantastisk. Det er jo i de færreste tilfælde, at det er erfarne iagttagere, der står bag meddelelserne.

Det tidsrum, som her er behandlet, er en femårig periode, 1957–1961, i hvilken jeg så at sige har tilbragt alle weekender i sommerhalvåret på Bognæs, og besøgt området mindst hver fjortende dag i vinterhalvåret.

Det længste samlede ophold på halvøen var i 1957, da jeg boede der ude i næsten to måneder. I 1958 var jeg bosat i Roskilde og havde derfor særlig nemt til at besøge lokaliteten.

Mit kendskab til Bognæs går så langt tilbage som til 1949, hvor jeg første gang besøgte stedet. Årene efter voksede et tilhørsforhold, der efterhånden medførte studier af de mange forskellige interessante ting halvøen byder på (ornithologien – floraen – arkæologien – geologien).

Mine notater er ikke gjort med tanken for offentliggørelse, men er efterhånden blevet så vidt spændende, at tanken begyndte at melde sig foranlediget af naturfredningens krav om exakte tal og oplysninger angående lokale områder.

Havde mine notater fra begyndelsen været baseret på offentliggørelse, havde de ganske givet været ført anderledes systematisk, og særlig småfuglene havde der været ofret mere tid på. Men samtidig skal der peges på områdets størrelse, og det meget tidkrævende arbejde det ville være at forsøge at optælle de mindre sangfugle.

For at kunne stå inde for oplysningernes rigtighed er der kun medtaget meddelelser fra ganske få andre personer, særlig maleren og billedhuggeren JOHN OLSEN har bidraget med mange iagttagelser fra sine utallige jagtture på fjorden, og ligeledes har vi været sammen mange gange på Bognæs.

Når jeg karakteriserer en art som ynglefugl, bygger det som regel på fund af rede eller iagttagelse af udføjne unger, der bliver fodret. Dog er syngende hanner, og arternes parvise optræden i yngletiden på samme lokalitet, ofte de samme år efter år,

lagt til grund i nogle tilfælde, særlig gældende for småfuglenes vedkommende.

Da mine iagttagelser og notater ikke begynder i 1957 og heller ikke slutter i 1961, vil man flere gange se data uden for denne periode, men i det store hele er grundlaget for det bearbejdede materiale tidsrummet 1957–1961.

Til sidst vil jeg takke de mennesker, foruden hvis hjælp jeg ikke ville have haft mulighed for at indsamle det materiale, der ligger til grund for denne artikel.

Forpagterparret hr. og fru CHR. NIELSEN, Bognæsgårdens forpagter i mere end fyrrer år, skylder jeg mest af alle tak. Tak for tilladelse til at færdes på alle de til gården hørende jorder, samt for en helt enestående gæstfrihed gennem alle årene, jeg har færdedes på næsset.

En tak til de skiftende jagtlejere for tilladelse til frit at kunne færdes i skovene, samt til godset, som efter selv at have overtaget jagten på halvøen, venligst har givet mig tilladelse til fortsat at færdes i skovene.

JOHN OLSEN og ANTON SØRENSEN, hvis iagttagelser er medtaget i arbejdet, er jeg ligeledes megen tak skyldig.

For økonomisk støtte takkes Den kgl. Porcelænsfabrik's uddannelsesfond.

OVERSIGT OVER ARTERNE

LOM (*Gavia stellata*, *Gavia arctica*).

Enkelte fugle ses om vinteren. 22 lommer iagttaget den 13. nov. 1960 (JOHN OLSEN).

TOPPET LAPPEDYKKER (*Podiceps cristatus*).

I Fuglesø yngler hvert år et enkelt par, og formentlig ynglede et par i Gadekærets sydvestlige del i 1961. I hele yngletiden ses arten ofte på fjorden, og det er ikke ualmindeligt at se småflokke langt hen på sommeren. Største flok gamle fugle, 56 iagttaget den 27. juli 1958 nord for Storskoven.

GRÅSTRUBET LAPPEDYKKER (*Podiceps griseigena*).

Yngler ikke, men ses regelmæssigt omdend fåtalligt. Største antal set: 4 (2 par) 14. juni i Ølvigen.

MELLEMSKARV (*Phalacrocorax carbo sinensis*).

Ses regelmæssigt men fåtalligt langs kysterne hver sommer. Flg. iagttagelser er gjort: 10. maj 1958 (1 fugl), 13. juni 1959 (1), 25. juli 1960 (3, JOHN OLSEN), 30. april 1961 (2, JOHN OLSEN), 3. juni 1961 (3), 13. juli 1961 (1). Ifølge KJÆRBØLLING (1875) skal arten have ynglet indtil 1860, da den blev fordrevet. Et par år efter forsøgte den atter at yngle, men har siden ikke ynglet.

FISKEHEJRE (*Ardea cinerea*).

Efter ikke at have været ynglefugl siden 1898 (HOLSTEIN 1927) yngler Fiskehejren igen på Bognæs, kolonien er sikkert udflyttere fra Selsø Østskov, ca. 6 kilometer nordligere i fjorden. Kolonien er grundlagt i 1956, – dog skal et enkelt par have ynglet i Vesterskov i begyndelsen af halvtredserne. Trods mindre beskydning er yngleantallet stadig blevet større. I 1957 ca. 15 par, 1958 ca. 20 par, 1959 ca. 30 par, 1960 36 par, 1961 53 par. Rederne findes i bøg, lærk og rødgran, med 2 reder som største

antal i et enkelt træ. Det største antal Fiskehejrer jeg har iagttaget er ca. 250 (den 2. aug. 1959).

Efter kontakt med L. LYNEBORG i brev den 1. okt. 1960 benævnes kolonien 45a. C som ny i området (se D.O.F.T. 48. 1954. p. 202).

SANGSVANE (*Cygnus cygnus*).

Træffes hver vinter fra okt. til apr. Som regel kun få sammen, ofte sammen med Knopsvanen, hvilken den er talmæssig meget underlegen. Ca. 75 iagttaget i én flok i vinteren 1958/59. Største antal, ca. 200 blev iagttaget den 25. jan. 1959.

PIBESVANE (*Cygnus columbianus bewickii*).

En enkelt iagttaget i Kattinge vig den 7. okt. 1960 (JOHN OLSEN).

KNOPSVANE (*Cygnus olor*).

Alm. ynglefugl, hvis antal er i stadig vækst. 1954 2 par, 1957 4 par, 1958 11 par, 1959 13 par, 1961 29 par, 1964 42 par. Foruden ynglefuglene holder ret store flokke af unge ikke ynglende Knopsvaner til langs kysterne, og i vinterhalvåret er det ret store flokke af gamle og unge svaner, der opholder sig i fjorden, således: 17. nov. 1957 ca. 300, 1. maj 1958 ca. 300, 1. marts 1959 ca. 500, 27. sept. 1959 ca. 250, 15. apr. 1960 ca. 300, 26. maj 1960 ca. 520, 8. jan. 1961 ca. 600. Antallet af unger er flg. optalt i sep. 1959 20 unger, 1960 23 unger, 1961 53 unger. Kuld størrelsen varierede fra en til ni. I 1958 bestod et kuld på 6 unger af 4 alm. og 2 „polske svaner“ (var. *immutabilis*).

En af de mest interessante ting ang. Knopsvanen er vel nok den ret store ændring i kravet til ynglebiotopen. Flere og flere par bygger nu helt fritliggende reder langs kysten, og på øerne er der opstået kolonier, i hvilke Knopsvanerne yngler i

umiddelbar nærhed af hinanden, ofte med kun få meter mellem rederne.

I 1958 var der en koloni på Sivholm, 7 reder med ialt 19 æg (JENSEN 1959 p. 42). I 1961 var kolonien en betydelig større, 18 reder med ialt 56 æg, og 1962 var der 16 reder med 51 æg.

GRÅGÅS (*Anser anser*).

Yngler ikke, men ses fra det tidlige forår til de om efteråret trækker bort. I foråret er det som regel overflyvende fugle, man ser, (ynglefuglene fra Selsø sø). I eftersommeren græsser og hviler Grågæssene ofte på de brede enge nord for Storskoven, ofte ses op til ca. 50 gæs samlet.

BLISGÅS (*Anser albifrons*).

Iagttaget en enkelt gang i december 1958 (JOHN OLSEN).

SÆDGÅS (*Anser fabalis*).

Er kun iagttaget med sikkerhed en gang, den 8. nov. 1959 da en flok på ca. 70 fløj over Vesterskoven.

KNORTEGÅS (*Branta bernicla*).

Først i marts måned 1959 blev en enkelt set flyve sammen med 5 sangsvaner (JOHN OLSEN).

Hver eftersommer ses ret store gåseflokkede passere hen over Bognæs i så stor højde, at jeg ikke har kunnet artsbestemme dem. Ofte er flokkene på 50 eller flere, altid trækker de vest på. De fleste iagttagelser er fra juli og august.

GRAVAND (*Tadorna tadorna*).

Ca. 8-10 par yngler hvert år, som regel benyttes ræve- og grævlingegrave som redested, men hvert år yngler flere par i de hule egetræer. Ynglefuglenes antal er kun et beskedent antal i forhold til de mange Gravænder, der træffes i foråret og i begyndelsen af sommeren.

GRÅAND (*Anas platyrhynchos*).

Det er ikke hvert år, der yngler Gråænder på Bognæs, da kun Fugle sø kan byde dem nogenlunde gode ynglevilkår, dog ynglede et par i et lille vandhul i Storskoven i 1959. Den ses hele året langs kysterne ofte i flokke på op til et par hundrede.

KRIKAND (*Anas crecca*).

Yngler ikke, men ses alm. forår og efterår. Ses sjældent i større flokke end 10-15 stk. Tidligste iagttagelse 13. marts 1961, seneste 22. nov. 1959.

SPIDSAND (*Anas acuta*).

Ikke ynglefugl, ses regelmæssigt dog ikke særligt talrigt på fjorden.

PIBEAND (*Anas penelope*).

Yngler ikke, men ses i ikke ringe antal på fjorden

forår og efterår, træffes fåtalligt hele sommeren. Tidligste iagttagelse 12. marts 1961, seneste 27. okt. 1961.

SKEAND (*Spatula clypeata*).

Ynglede måske i Fugle sø i 1961, parret blev set samme sted i søen gennem hele forår og sommer. Ses regelmæssigt men fåtalligt forår og efterår.

TAFFELAND (*Aythya ferina*).

Fåtallig gæst, er kun iagttaget fire gange, den ene gang i juni.

TROLDAND (*Aythya fuligula*).

Yngler ikke, men er alm. vintergæst, afgjort den af andefuglene, der træffes i størst antal. Således ca. 5000 på Bredningen nord for Bognæs den 26. feb. 1961. I den nærliggende Store Kattinge sø ligger der i vinterhalvåret, når søen er isfri, et stort antal Troldænder, således optalt til ca. 2000 den 23. nov. 1958, ca. 2000 den 28. nov. 1959, ca. 3000 den 28. dec. 1959, ca. 3000 den 21. jan. 1962. Antallet i denne sø står i umiddelbart forhold til antallet på fjorden. Det er ikke ualmindeligt at se flokke på op til ca. 25 Troldænder gennem hele sommeren.

BJERGAND (*Aythya marila*).

Kun iagttaget få gange, men bliver sikkert tit overset, når de ligger sammen med Troldænder. Indtil 1962 kun iagttaget få stykker sammen, men den 14. apr. 1962 iagttog jeg ca. 75, og så sent som den 6. maj 1962 talte jeg 59 i Ølvigen, de fleste udparrede.

HVINAND (*Bucephala clangula*).

Alm. vintergæst, der også træffes hele sommeren igennem, i mindre antal.

EDERFUGL (*Somateria mollissima*).

Har ikke selv iagttaget arten, men der skydes hvert år enkelte (JOHN OLSEN).

SORTAND (*Melanitta nigra*).

Iagttaget i jan. 1959 (JOHN OLSEN). Har selv hørt de overtrækkende Sortænder om natten.

FLØJLSAND (*Melanitta fusca*).

I okt. 1961 blev der nord for Askehoved af en flok på 4 Fløjlænder skudt 2 (JOHN OLSEN).

LILLE SKALLESLUGER (*Mergus albellus*).

Ses i ringe antal hver vinter.

STOR SKALLESLUGER (*Mergus merganser*).

Yngler hvert år, og er vel den sjældneste af de faste ynglefugle. Fra 1958 til 1961 har jeg flg. noter: 1958 ynglede der 2 par, det ene par havde 16 æg, der var lagt oven på 2 Natugle æg. 1959 2

Fig. 2. Gamle ege i skovbrynet. I disse tre træer ynglede i 1958 Stor Skallesluger (*Mergus merganser*), Gravand (*Tadorna tadorna*), Stær (*Sturnus vulgaris*), Blåmejse (*Parus caeruleus*), Rødstjert (*Phoenicurus phoenicurus*) og Allike (*Coleus monedula*). I 1959 ynglede Stor Skallesluger (2 par), Natugle (*Strix aluco*), Stær og Allike.

Fig. 2. Old oak trees. In 1958 the 3 trees seen contained nests of Goosander (*Mergus merganser*), Shelduck (*Tadorna tadorna*), Starling (*Sturnus vulgaris*), Blue Tit (*Parus caeruleus*), Redstart (*Phoenicurus phoenicurus*), and Jackdaw (*Coleus monedula*). In 1959 were breeding Goosander (2 pairs), Tawny Owl (*Strix aluco*), Starling, Blue Tit and Jackdaw.

par, 1960 1 par, 1961 2 par. I 1959 rugede de 2 par med kun ca. 5 meter mellem hinanden, i hver sit hule egetræ. Den ene par påbegyndte først æglægningen efter det andet par havde fuldt kuld.

Som vintergæst er den Store Skallesluger forbavsende talrig. Fra nov. til apr. er det ikke sjældent at se flokke på 25–30 stk. Det samlede antal langs kysten er ca. 300. Tidligste iagttagelse er den 30. nov. 1960, seneste den 23. apr. 1961.

TOPPET SKALLESLUGER (*Mergus serrator*).

Almindelig ynglefugl, som hvert år langs kysten og på øerne yngler i et antal af ca. 7–10 par. En enkelt hun blev iagttaget med 52 unger. Er ikke alm. som overvintrende.

FISKEØRN (*Pandion haliaëtus*).

Ses regelmæssigt men fåtalligt hvert forår og efterår i træktiden. Hvert år opholder en enkelt sig omkring Bognæs i længere tid. I dette tidsrum ses den fiske i sørækken Svogerslev sø, Lille og Store Kattinge sø over Bognæs til Selsø sø. En enkelt over-somrede i 1961.

HVEPSEVÅGE (*Pernis apivorus*).

Et par ynglede i 1957, 1958, 1959 og 1960, og det er sandsynligt, at den yngler her hvert år. Ses hvert år på forårstrækket; 226 den 21. maj 1961. På efterårstrækket ses den også, og mere regelmæssigt, dog altid i mindre antal pr. dag.

DUEHØG (*Accipiter gentilis*).

Ikke iagttaget, men indtil 1942 var den regelmæssig ynglefugl på Bognæs (ANTON SØRENSEN).

SPURVEHØG (*Accipiter nisus*).

Et par yngler hvert år, (2 par 1957). Ses hele året, flest i vinterhalvåret, bemærkes også i træktiden, ofte mellem vågerne.

MUSVÅGE (*Buteo buteo*).

Normalt yngler 1 par, i 1959 dog 2 par, hvoraf det ene ret sent, første æg lagt den 3. maj. Som rede til dette kuld blev der brugt en ganske lille kragerede, der året før havde været brugt af et par Tårnfalke.

Er alm. vintergæst, og ses ofte overtrækkende, både forår og efterår.

LÅDDENBENET MUSVÅGE (*Buteo lagopus*).

Ses hvert år overtrækkende, og kan for kortere tid slå sig ned i skoven om vinteren.

HAVØRN (*Haliaëtus albicilla*).

Ifølge KJÆRBØLLING (1875) ynglede Havørnen på Bognæs i 1857. Nu ses den som regelmæssig vintergæst hvert år.

I vinteren 1956–57 sås 3 Havørne, 1 gammel og 2 unge fugle (J. O.). I vinteren 1957–58 opholdt 2 Havørne, 1 gammel og 1 ung fugl sig gennem længere tid på Bognæs. I denne vinter havde jeg lejlighed til at følge ørnene, og har derfor et godt og exakt billed af opholdets varighed på Bognæs.

2. 12. 57 er første iagttagelsesdato; 3. 12. 57, en ungfugl forfulgt af skrigende Krager fra Storskov til Vesterskov; 26. 1. 58, en gammel og en ung fugl står på isen ved en af vågerne; 2. 2. 58, 15. 2. 58, 16. 2. 58, ses kun den gamle ørn; 23. 2. 58, den unge ses ved Eskildsø; 1. 3. 58, 2. 3. 58, 9. 3. 58, 15. 3. 58, 16. 3. 58, ses kun den gamle fugl; 22. 3. 58, ses igen begge ørne; 29. 3. 58, 30. 3. 58 og 3. 4. 58 ses atter den gamle ørn alene.

Foruden de to Havørne, der blev set regelmæssigt gennem hele vinteren, så jeg den 4. 4. 58 endnu en Havørn på Bognæs, en ungfugl, men helt anderledes i fjerdragt og tegning.

I vinteren 1958–59 sås 1 gammel Havørn (11. 1. 59, 17. 1. 59, 1. 2. 59). I vinteren 1959–60 sås 1 gammel Havørn (17. 1. 60). I vinteren 1960–61 sås 1 gammel Havørn (7. 10. 60, 13. 11. 60, 27. 11. 60). I vinteren 1961–62 sås en ung Havørn (21. 1. 62, 25. 2. 62).

Foruden at se ørnene jage andefuglene i vågerne, er en blevet iagttaget mens den flere gange slog ned efter en kat på engen. Denne episode blev set af JOHN OLSEN, der dog senere kom ud for en anden helt fantastisk og uforglemmelig havørneoplevelse den 7. 10. 1960, da en gammel helt udfarvet Havørn slog ned på en af hans lokænder og fløj tilvejs med den, men da lokænderne var bundet sammen tre og tre, fulgte yderligere to med. Den sikkert noget forbavsede ørn slap hurtigt „byttet“ og forsvandt hastigt. Tilsyneladende lever de overvintrende havørne overvejende af de døde og anskudte andefugle, som der er en hel del af om vinteren. Ørnenes gylp har i de tilfælde, jeg har fundet dem, altid bestået af mørke fjer (Trolband og Blishøne).

BLÅ KÆRHØG (*Circus cyaneus*).

Sjælden gæst i træktiden, kun iagttaget 3 gange.

VANDREFALK (*Falco peregrinus*).

Hvert år ses den på Bognæs og ofte bliver den i længere tid og lever sikkert højt på de store dueflokke, som den tilsyneladende foretrækker frem for andefuglene.

Efter oplysning fra ANTON SØRENSEN ynglede Vandrefalken på Bognæs i 1945, og fik 5 unger på vingerne.

LÆRKEFALK (*Falco subbuteo*).

Har ikke selv set arten, men den er iagttaget 2 gange, 24. 1958 apr. (THOMAS THELLE), og midt i august 1961 (JOHN OLSEN).

DVÆRGFALK (*Falco columbarius*).

Kun iagttaget 2 gange, i nov. og dec. 1960 (JOHN OLSEN).

TÅRNFALK (*Falco tinnunculus*).

Yngler hvert år i et ret stort antal, således: 1957 (6 par), 1958 (7), 1959 (5), 1960 (5), 1961 (6). Kuldens størrelse varierede mellem 4 og 6 æg, men det er forskelligt fra år til år, hvor mange unger der kommer på vingerne. Af 31 æg (6+6+5+5+5+4) blev kun 4 unger flyvefærdige i 1958. I 1959, hvor jeg kun kontrollerede 3 af de 5 reder, kom der lige så mange unger på vingerne, som der var lagte æg, 14 (6+4+4). I et enkelt tilfælde havde jeg lejlighed til at følge et kuld fra første æg blev lagt til klækningen. I dette tilfælde blev rugetiden, som mange steder opgives til ca. 28 dage, overskredet med ikke så helt få dage, hvilket følgende data viser. Første æg blev lagt den 4. 5. 58, den 10. 5. var der 5 æg og den 17. 5., 6 æg. 5. 6., 3 æg språet, 7. 6. var alle 6 æg språet og den 9. 6. var der 5 unger plus et kraftigt språet æg. Det er vel mest sandsynligt, at ungerne er „født“ den 8. 6., og hvis dette er tilfældet, er der fra første æg er lagt, til første unge er kommet ud af ægget, gået 36 dage.

Hele året træffes Tårnfalken på Bognæs, men det er kun enkelte, man ser i vintermånederne. Bemærkes ikke i træktiden.

AGERHØNE (*Perdix perdix*).

Ca. 5–7 par yngler hvert år.

FASAN (*Phasianus colchicus*).

Alm. ynglefugl, bestandens størrelse er vekslende efter forskellige jagtlejeres aktivitet. Der udsættes hvert år en hel del unge Fasaner.

GRØNBENET RØRHØNE (*Gallinula chloropus*).

Er ikke almindelig ved Bognæs, og om den skulle yngle i Fuglesø, er jeg ikke sikker. De få iagttagelser har altid været i nærheden af søerne.

BLISHØNE (*Fulica atra*).

Fåtallig ynglefugl, vel kun ca. 5–7 par, hvoraf de fleste yngler i Fuglesø. Et enkelt par i Ølvigen og ligeledes et i Gadekæret, og af og til også et par på Sivholm.

Uendeligt stort i forhold til ynglefuglene, er det

antal, der i vinterhalvåret opholder sig på fjorden. Det er alm. at se flokke på 500–1000 Blishøns.

Meget tidligt begynder Blishønsene at optræde i flokke, allerede i august måned samles de og tiltager i størrelse hele efteråret for at nå højden i januar.

STRANDSKADE (*Haematopus ostralegus*).

Strandskaden er en alm. ynglefugl, som ankommer sidst i februar eller i løbet af marts alt efter vejret. Således er de første iagttagelser af ynglefuglens ankomst som følger: 1957 10. 3., 1958 29. 3., 1959 1. 3., 1960 20. 3., 1961 26. 2.

Ialt yngler ca. 8–10 par Strandskader årligt.

Den 18. 5. 1958 fandt jeg en rede med 6 æg, og som tidligt færdiglagt kuld skal nævnes et med 3 æg den 23. 4.

Det hører til sjældenhederne at iagttage overtrækkende og rastende Strandskader på Bognæs.

VIBE (*Vanellus vanellus*).

Den talrigste af de ynglende vadefugle, ca. 12–15 par.

De første Viber ses i slutningen af februar, og først i marts er alle ynglefuglene ankommet. De først ankomne Viber er set: 1957 3. 3., 1958 8. 3., 1959 1. 3., 1960 28. 2., 1961 26. 2.

STRANDHJEJLE (*Squatarola squatarola*).

Ses kun sjældent, og som regel kun overflyvende. Kun iagttaget 5 gange.

STOR PRÆSTEKRAVE (*Charadrius hiaticula*).

5–8 par yngler. Hverken på forårs- eller efterårs-trækket ses der ret mange Præstekraver på Bognæs, idet området ikke byder trækkende vadere særlig gode betingelser for ophold. Tidligste iagttagelse af ynglefuglene er 26. februar 1961.

STOR REGNSPOVE (*Numenius arquata*).

Ses alm. både på forårstræk og efterårstræk. Fra slutningen af marts og gennem hele april ses og høres de overflyvende Spover, der aldrig optræder i større flokke, men som regel kun ganske få sammen. Efterårstrækket, eller rettere tilbagetrækket begynder allerede i juni (tidligste iagttagelse 5. 6. 1961). Trækkets højdepunkt nås i midten af august. (Seneste iagttagelse er 30. 8. 1959).

LILLE REGNSPOVE (*Numenius phaeopus*).

Er kun iagttaget en enkelt gang, 16. 8. 1959 (JOHN OLSEN).

STOR KOBBERSNEPPE (*Limosa limosa*).

En enkelt iagttaget, efteråret 1959.

SORTKLIRE (*Tringa erythropus*).

Ses fåtalligt, kun iagttaget 4 gange.

RØDBEN (*Tringa totanus*).

Ca. 5–7 par yngler hvert år. Det er sjældent at se trækkende Rødben, største flok, ca. 35. Tidligste iagttagelse 26. marts 1961.

HVIDKLIRE (*Tringa nebularia*).

Træffes regelmæssigt forår og efterår, som regel kun få sammen, dog kan man på samme dag ofte tælle ca. 20 langs hele kysten. Talrigst i efteråret. Tidligste iagttagelse 15. april 1960, seneste 1. okt. 1960.

SVALEKLIRE (*Tringa ochropus*).

Ses regelmæssigt forår og efterår. Tidligste iagttagelse 15. april 1960, seneste 21. sept. 1958.

TINKSMED (*Tringa glareola*).

Det er ikke hvert år, jeg har bemærket arten, kun iagttaget i eftersommeren, og kun enkelte fugle.

MUDDERKLIRE (*Actitia hypoleucos*).

Ses regelmæssigt forår og efterår, tidligste iagttagelse 28. april 1961, seneste 21. sept. 1958. I 1958 oversomrede 2 (et par?) og blev iagttaget på samme ret begrænsede kyststrækning ved Vester-skov fra midt i maj, gennem hele juni og juli, hvor de blev set sidste gang den 26. juli.

STENVENDER (*Arenaria interpres*).

Kun iagttaget en enkelt gang.

DOBBELTBEEKKASIN (*Gallinago gallinago*).

Ustadig ynglefugl (ynglede i 1957 og 1959(?)). Ses regelmæssigt forår og efterår. Tidligste iagttagelse 7. april 1958, seneste 8. nov. 1959.

SKOVSNEPPE (*Scolopax rusticola*).

Iagttaget to gange, begge gange i foråret. At den kan træffes hvert år, om end i et beskedent antal, ved jeg, da der hvert år skydes nogle stykker.

ISLANDSK RYLE (*Calidris canutus*).

Iagttaget en enkelt gang, 7. sept. 1959 (JOHN OLSEN).

ALMINDELIG RYLE (*Calidris alpina*).

Yngler ikke på Bognæs, ses sjældent om foråret, og der er år, hvor jeg overhovedet ikke har bemærket arten i foråret. I efteråret ses små flokke, ikke flere end ca. 10–20 sammen. Er almindelig ynglefugl på flere nærliggende lokaliteter.

BRUSHANE (*Philomachus pugnax*).

Kun iagttaget en enkelt gang, da 2 hunner og 2 hanner opholdt sig på Hesteholme 6. sept. 1958.

KLYDE (*Recurvirostra avosetta*).

Ynglede eller forsøgte at yngle i 1957, ynglede i 1961 (4 par). I de mellemliggende år er arten iagt-

taget regelmæssigt i yngletiden, og har sikkert ynglet i nærheden af Bognæs.

STORMMÅGE (*Larus canus*).

Yngler ikke på selve Bognæs, men på de omkringliggende øer (Ringøen, Elleøre, Langholm og Hyldeholm).

SØLVMÅGE (*Larus argentatus*).

Fåtalig ynglefugl på øerne, og et par forsøgte at yngle på Bognæs i 1959.

SILDEMÅGE (*Larus fuscus*).

Kun få iagttagelser, hvor det har været muligt at bestemme arten.

SVARTBAG (*Larus marinus*).

Regelmæssig vintergæst, 2-5 træffes oversomrende.

HÆTTEMÅGE (*Larus ridibundus*).

Ruger talrigt på øerne, ses hele året langs kysterne.

SORTTERNE (*Chlidonias niger*).

Hører til de sjældne ynglefugle, og det er ikke hvert år, den yngler. I Fuglesø ynglede i 1957, 1960, 1961 og 1963 et par. Parret ses med ungerne til hen i sept.

FJORDTERNE (*Sterna hirundo*).

Almindelig ynglefugl på øerne, ynglede på Hesteholme i 1960. Tidligste iagttagelse af ynglefugle er den 23. april 1961.

HAVTERNE (*Sterna paradisaea*).

Det er kun sjældent, at jeg har kunnet bestemme Havterne med hundrede procents sikkerhed, men da det er sket i alle sommermånederne, må man vel antage, at også Havternen yngler på en eller flere af øerne.

DVÆRGTERNE (*Sterna albifrons*).

Almindelig ynglefugl på øerne, 3 par ynglede på Hesteholmene 1961. Tidligste iagttagelse 15. april 1960.

SPLITTERNE (*Sterna sandvicensis*).

Først i 1959 blev jeg opmærksom på denne terneart her i området, idet jeg den 27. sept. 1959 fandt en ung Splitterne liggende i strandkanten med brækket vinge. Efter 1959 har jeg set efterårstrækkende småflokke i aug./sept. hvert år.

TEJST (*Cephus grylle*).

Kun iagttaget en gang, 5 nord for Storskoven først i august 1961 (JOHN OLSEN).

RINGDUE (*Columba palumbus*).

Almindelig ynglefugl, meget talrig vintergæst, når

der er føde nok i skoven (ofte 1000). I 1958 fandt jeg en Ringdue rugende på jorden. Der var et æg i reden, der var anbragt på en stejl skråning med tæt beplantning.

GØG (*Cuculus canorus*).

Almindelig ynglefugl.

NATUGLE (*Strix aluco*).

Antallet af ynglende Natugler er tilsyneladende noget svingende, men bestanden på området er nogenlunde konstant, ca. 7-8 par. Alle iagttagne fugle har været den røde fase. Ved en rede var der samlet et ganske betydeligt forråd af føde. Til den ene unge, der var i reden, (kuldet var på 4 æg), lå der pænt ordnet 31 mus og resterne af 2 fugle (Bogfinke og Grønirisk). To gange har der været kuld på 6 æg (15. 3. 1959 og 26. 3. 1961).

Sammen med J. BANG foretog jeg en noget usædvanlig ringmærkning, idet vi simpelthen tog ungerne ud fra reden, medens den gamle fugl blev liggende, derefter tog vi også den voksne ugle og ringmærkede og lagde både unger og den gamle tilbage, hvorefter vi kravlede ned fra træet, hvor der roligt blev „ruget“ videre.

SKOVHORNUGLE (*Asio otus*).

1-2 par yngler årligt.

MOSEHORNUGLE (*Asio flammeus*).

Iagttaget 2 gange, 27. okt. 1957 og 29. marts 1958.

MURSEJLER (*Apus apus*).

Yngler ikke, men ses overflyvende hele sommeren.

STOR FLAGSPÆTTE (*Dendrocopos major*).

Mindst 5 par yngler årligt.

SANGLÆRKE (*Alauda arvensis*).

Almindelig ynglefugl, træffes hele året. Ses ofte i større flokke, både forår og efterår.

TOPLÆRKE (*Galerida cristata*).

Iagttaget 2 gange, jan. 1956 og 1958 (JOHN OLSEN).

BJÆRGLÆRKE (*Eremophila alpestris*).

Iagttaget i dec. 1957 (JOHN OLSEN).

LANDSVALE (*Hirundo rustica*).

Yngler ved alle beboede steder. Enkelte overtrækkende flokke, der kan bestå af alle tre svalearter ses fra midt i april.

I flere år havde et par bygget rede på kanten af en næsten lodretstående tynd bevægelig metalplade, som sidder i ventilationsskakten til stalden. Da gården brændte i jan. 1961 forsvandt denne underlige rede. Stor var min forbavselse, da der i en af de

Fig. 3. Engene på Askehoved ved Hesteholmene.

Fig. 3. Meadows in the eastern part of Bognæs.

bygninger, der ikke brændte, sommeren efter blev bygget en rede på et tilsvarende sted.

BYSVALE (*Delichon urbica*).

Har ikke ynglet før 1963, nu ved gården. Ses regelmæssigt, flest om efteråret.

DIGESVALE (*Riparia riparia*).

Yngler ikke, ses overflyvende.

PIROL (*Oriolus oriolus*).

Er regelmæssig ynglefugl i et svingende antal, der næppe overstiger 4 par. Efter oplysninger fra A. SØRENSEN ynglede Pirolen første gang på Bognæs i 1937. I 1961 svigtede den helt og blev hverken set eller hørt. Heller ikke i Boserup skov (A. SØRENSEN).

KRAGE (*Corvus cornix*).

Almindelig ynglefugl, hvis antal varierer alt efter de skiftende jagtlejeres aktivitet (fosforæg, skydning ved ugle, på rede o. s. v.). I 1958 ynglede ca. 20 par, men en kraftig beskydning decimerede dette tal betydeligt. Antallet af ynglefugle er forsvindende lille i forhold til de meget store antal Krager, Råger og Alliker, der i mange år har overnattet på Bognæs i hele vinterhalvåret. Fra store dele af omegnen kommer kragefuglene trækkende hver aften til det fælles overnatningssted. Fra dette gennem mange år brugte nattesæde blev fuglene fordrevet i halvtredserne på grund af beskydning. Overnatter nu syd for i Boserup skov og på halvøen, hvor Bistrup Parcelgård ligger. Arten ses talrigt på træk både forår og efterår.

RÅGE (*Corvus frugilegus*).

Har ynglet i mange år. Kolonien nåede sit højdepunkt i 1956/57 med ca. 180 reder i hovedkolonien

og en mindre udflytterkoloni med ca. 20 reder samt 6 par spredt nord for. I 1959 blev kolonien pludselig forladt midt i maj måned, der blev ruget på ca. en trediedel af rederne, og fuglene var ikke blevet beskudt. I 1959 rugede der kun ca. 10 par i den lille koloni, men i den store koloni stod alle 180 reder tomme, og alle de store bøgetræer blev fældet i 1961.

ALLIKE (*Coleus monedula*).

Ca. 35 par yngler, både i småkolonier og enkelte par alene.

HUSSKADE (*Pica pica*).

Ca. 3-5 par yngler, lever skjult, slet ikke som man kender den fra byernes omegn. Beskydes og forfølges kraftigt.

SKOVSKADE (*Garrulus glandaris*).

Almindelig ynglefugl, træffes hele året, bemærkes ofte på efterårstrækket.

MUSVIT (*Parus major*).

Almindelig ynglefugl, talrigste mejse, talrig vintergæst.

BLÅMEJSE (*Parus caeruleus*).

Almindelig ynglefugl, talrig vintergæst, ses ofte sammen med Halemejer.

SORTMEJSE (*Parus ater*).

Fåtallig ynglefugl, fåtallig vintergæst.

SUMPMEJSE (*Parus palustris*).

Fåtallig ynglefugl, betydelig mere almindelig som vintergæst.

HALEMEJSE (*Aegithalos caudatus*).

Fåtallig ynglefugl, almindelig vintergæst.

SPÆTMEJSE (*Sitta europaea*).

I årene 1957, 1958 og 1959 ynglede 2 par på samme begrænsede område, som uden at dette ændrede karakter, ikke har haft ynglende Spætmejsler efter 1959. En enkelt blev iagttaget i 1960, derefter er arten ikke bemærket.

TRÆLØBER (*Certhia familiaris*).

Fåtallig ynglefugl, almindelig som vintergæst.

GÆRDESMUTTE (*Troglodytes troglodytes*).

Almindelig ynglefugl, bemærkes på trækket både forår og efterår.

SJAGGER (*Turdus pilaris*).

Almindelig vintergæst, kun i småflokke, de helt store flokke ses aldrig.

SANGDROSSEL (*Turdus philomelos*).

Almindelig ynglefugl, almindelig på forårstrækket. Udflojet kuld iagttaget 10. maj 1959.

VINDROSSEL (*Turdus musicus*).

Almindelig vintergæst, de helt store flokke ses ikke, ofte må man „nøjes“ med at se få mellem Sjag-gerne.

SOLSORT (*Turdus merula*).

Talrig ynglefugl, der her i skovene stadig er en sky og forsigtig fugl, helt ulig byernes Solsorte. Et år fandt jeg en Solsort rugende på jorden, reden var anbragt på skråningen ned til en grøft.

STENPIKKER (*Oenanthe oenanthe*).

Et enkelt par har ynglet i årene 1957, 1958 og 1959, og måske også i 1961 yderst på Askehoved. Enkelte gange er arten iagttaget på forårstrækket.

BYNKEFUGL (*Saxicola rubetra*).

Fåtallig ynglefugl, der ikke bemærkes på trækket.

RØDSTJERT (*Phoenicurus phoenicurus*).

Almindelig ynglefugl, der træffes i skoven og ved de beboede steder. Bemærkes både på forårs- og efterårstrækket.

NATTERGAL (*Luscinia luscinia*).

Ca. 4-6 par yngler hvert år.

RØDHALS (*Erithacus rubecula*).

Almindelig ynglefugl, der træffes hele året, kan være meget talrig i træktiden.

HAVESANGER (*Sylvia borin*).

Almindelig ynglefugl, talrig på forårstrækket.

MUNK (*Sylvia atricapilla*).

Almindelig ynglefugl.

TORN SANGER (*Sylvia communis*).

Almindelig ynglefugl, træffes sjældent i skoven.

GÆRDESANGER (*Sylvia curruca*).

Almindelig ynglefugl.

GULBUG (*Hippolais icterina*).

Almindelig ynglefugl.

GRANSANGER (*Phylloscopus collybita*).

Mindst 3 par yngler. Tidligste iagttagelse, en kraftig syngende han den 15. apr. 1961.

LØVSANGER (*Phylloscopus trochilus*).

Almindelig ynglefugl. Som gældende for alle småfuglene er forårstrækket meget mere koncentreret end forårstrækket.

SKOV SANGER (*Phylloscopus sibilatrix*).

Almindelig ynglefugl, ikke nær så almindelig som Løvsanger. Tidligste iagttagelse, en kraftig syngende han den 23. apr. 1961.

RØRSANGER (*Acrocephalus scirpaceus*).

Yngler kun ved Fuglesø, der er det eneste sted, der byder på de rette ynglevilkår.

KÆRSANGER (*Acrocephalus palustris*).

Ynglefugl ved Fuglesø, har også truffet den et par steder i skovene under forhold, der kunne tyde på ynglen.

SIVSANGER (*Acrocephalus schoenobaenus*).

Kun ynglefugl ved Fuglesø.

FUGLEKONGE (*Regulus regulus*).

Almindelig ynglefugl, talrig vintergæst, bemærkes på efterårstrækket.

GRÅ FLUESNAPPER (*Muscicapa striata*).

Ses fåtalligt på forårstrækket. Har ikke truffet den i yngletiden.

BROGET FLUESNAPPER (*Ficedula hypoleuca*).

Ikke truffet ynglende, men ses hvert forår og efterår. Er iagttaget betydelig flere gange end Grå Fluesnapper. En han iagttaget så sent som den 26. nov. 1958.

JERNSPURV (*Prunella modularis*).

Almindelig ynglefugl, træffes hele vinteren. Bemærkes ikke på træk.

ENGPIBER (*Anthus pratensis*).

Almindelig ynglefugl, ses ofte i træktiden både forår og efterår. Tidligste iagttagelse 5. feb. 1961.

SKOPIBER (*Anthus trivialis*).

Almindelig ynglefugl. En tidligt syngende han hørt på ynglepladsen 27. apr. 1960.

HVID VIPSTJERT (*Motacilla alba*).

Almindelig ynglefugl i vekslende antal. Ses almindeligt på trækket både forår og efterår. Tidligste iagttagelse den 5. apr. 1959.

GUL VIPSTJERT (*Motacilla flava*).

Almindelig ynglefugl, ca. 5 par. Almindelig på trækket forår og efterår. Tidligste iagttagelse 26. apr. 1959.

NORDLIG VIPSTJERT (*Motacilla flava thunbergi*).

Ses almindeligt på forårstrækket.

SILKEHALE (*Bombycilla garrulus*).

Kun iagttaget ganske få gange på Bognæs.

STOR TORNSKADE (*Lanius excubitor*).

Iagttaget en gang, 21. jan. 1962.

RØDRYGGET TORNSKADE (*Lanius collurio*).

1 par ynglede i 1957, 2 par i 1958, 1 par i 1959. Ikke siden iagttaget på de steder, hvor den plejede at yngle, sikkert grundet biotopens ændring. Ynglede måske i 1960.

STÆR (*Sturnus vulgaris*).

Talrig ynglefugl, træffes ikke som overvintrende.

GRÅSPURV (*Passer domesticus*).

Almindelig ynglefugl ved gården og husene, ses hele året.

SKOVSPURV (*Passer montanus*).

Almindelig ynglefugl ved bebyggede steder, enkelte dog i skovkanten.

KÆRNEBIDER (*Coccothraustes coccothraustes*).

Om denne fugl yngler hvert år, ved jeg ikke, for mine iagttagelser er få. To par blev set regelmæssigt på samme lokalitet gennem hele yngletiden i 1959.

GRØNIRISK (*Chloris chloris*).

Almindelig ynglefugl, træffes hele året.

STILLITS (*Carduelis carduelis*).

Fåtalrig ynglefugl. Ses regelmæssigt hele vinteren.

GRØNSISKEN (*Carduelis spinus*).

Almindelig vintergæst, særlig talrig i vinteren 1958/59. Har aldrig iagttaget den i yngletiden.

GRÅSISKEN (*Carduelis flammea*).

Kun iagttaget i vinteren 1958/59.

BJERGIRISK (*Carduelis flavirostris*).

Ses hver vinter, sjældent flere end 15–20 sammen.

TORNIRISK (*Carduelis cannabina*).

Almindelig ynglefugl, bemærkes på efterårstrækket. Træffes overvintrende.

DOMPAP (*Pyrrhula pyrrhula*).

Almindelig vintergæst, aldrig i noget stort antal. Tidligste iagttagelse 18. okt. 1959, seneste 8. marts 1959. Ikke iagttaget uden for dette tidsrum.

LILLE KORSNÆB (*Loxia curvirostra*).

Optræder meget uregelmæssigt, ses ikke hvert år. I efteråret 1958 kom der ret store flokke til Bognæs og blev hele vinteren. I jan./feb. 1959 blev flokkene opløst i mindre flokke, i hvilke parrene tydeligt kunne skelnes. Selv om jeg kun i et tilfælde så udføjne unger blive fodret, er jeg overbevist om, at ret mange par ynglede i foråret 1959. I 1960 kunne man endnu træffe Lille Korsnæb, men derefter er de igen forsvundet.

BOGFINKE (*Fringilla coelebs*).

Talrig ynglefugl, almindelig trækfugl.

KVÆKERFINKE (*Fringilla montifringilla*).

Almindelig vintergæst i stærkt varierende antal, de helt store flokke er ikke iagttaget.

BOMLÆRKE (*Emberiza calandra*).

2–3 par yngler, træffes hele året.

GULSPURV (*Emberiza citrinella*).

Talrig ynglefugl, træffes hele året. Bemærkes ikke på trækket.

RØRSPURV (*Emberiza schoeniclus*).

Ynglefugl ved Fuglesø og på Sivholm, med års mellemrum også et enkelt par i et ganske lille rørbevokset område imellem skovene.

SNESPURV (*Plectrophenax nivalis*).

Almindelig vintergæst, træffes i småflokke på ca. 20–30. Seneste iagttagelse 20. marts 1960.

Idet jeg er overbevist om, at der ud over de arter, jeg her har gennemgået, vil kunne træffes en del flere mere tilfældige gæster, både på fjorden, i skovene og overtrækende, håber jeg dog at mine optegnelser ved at blive offentliggjort måske vil kunne

være til hjælp og vejledning, når den allerede udarbejdede fredningsplan, i hvilken Bognæs med sin store landskabelige skønhed og rige natur indgår, som et ikke ubetydeligt område, yderligere skal behandles.

SUMMARY IN ENGLISH

The birdlife of Bognæs.

The peninsula Bognæs is situated in the southern part of Roskildefjord (55°41'N.-12°33'E.) surrounded by the fjord on all sides. Due to its isolated and peaceful position a rich and varied bird life is still found there.

The total area of Bognæs is about 500 ha. Half of it is woodland, one-fourth cultivated ground, and one-fourth littoral meadows. The woods consist of highly varying plantations, and all the forest trees of the country are represented.

There is a small lake - Fuglesø - on Bognæs, which with its growths of rush and reed harbours a population of species which are not met with in the woods and on the meadows and therefore contribute to the increase in numbers of breeding species.

The observations which on the whole were made in the period 1957-1961 also comprise the surrounding small islands: Hestholme, Ringøen, Elleøre, Ægholm, Langholm, and Hyldeholm, where numerous gulls, terns and Mute Swans (*Cygnus olor*) breed. Of the said 152 species 85 are breeding, and of the remaining 67 species a number has been observed only a single or a few times, the species however cannot be said to be rare; it holds good, especially of the waders, that the area offers no localities which satisfy the food-seeking and resting birds.

A number of waterfowl occurs in the fjord in great numbers in winter, e.g. Tufted Duck (*Aythya fuligula*), Goldeneye (*Bucephala clangula*) and Goosander (*Mergus merganser*).

Here are only mentioned the species which are of special interest in the area.

Heron (*Ardea cinerea*) was expelled from Bognæs in 1898, but began to breed again in 1956. In 1957 about 15 pairs were breeding. The colony has been constantly increasing, and amounted to 53 breeding pairs in 1961.

The Mute Swan (*Cygnus olor*) has been constantly increasing in numbers, from 2 pairs in 1954 to 29 pairs in 1961. Of special interest is the formation of swan colonies. In 1958 7 nests with 18 eggs. In 1961 18 nests with 56 eggs. In 1962 16 nests with 51 eggs.

Goosander (*Mergus merganser*). This species, which is a very scarce breeding bird in Denmark, breeds on Bognæs. In 1958 2 pairs were breeding. In 1959 2 pairs, 1960 1 pair, 1961 1 (2) pairs.

Kestrel (*Falco tinnunculus*). This is a characteristic bird of the forest, and in relation to the size of the woods, the population is fairly great. In 1957 6 pairs were breeding, in 1958 7 pairs, 1959 5 pairs, 1960 5 pairs, 1961 6 pairs.

White-tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*). Bred in 1857. Now seen as a regular winter visitor. In the winter of 1956-57 3 birds, 1957-58 3 (1 old and 2 juvenile birds); this winter the eagles were observed 17 times in the period from 2nd Dec. 1957 till 3rd April 1958. One juvenile was only observed a single time. In 1959-60 1 old bird. In 1960-61 1 old bird. 1961-62 1 juvenile bird.

Black Tern (*Chlidonias niger*). A single pair bred in Fuglesø in 1957, 1960, 1961 and 1963.

Golden Oriole (*Oriolus oriolus*). Has bred regularly since 1939, generally 2-4 pairs, but in certain years it may be missing, thus in 1961.

LITTERATUR

BENZON, A., 1865: Meddelelser om sjældnere danske Fugles Forekomst. - Forhandlingen ved de skan. Naturforskeres niende Møde, Stockholm: 431-432.

FRITZ, N., 1900: Aalekragens optræden i omegnen af Roskilde. - Tidsskriftet for populære fremstillinger af Naturvidenskaben, II. række, 2: 45-53.

- HEILMANN, C. & MANNICHE, A. L. V., 1928–30: Danmarks Fugleliv. – Bd. III: 21.
- HOLSTEIN, V., 1927: Fiskehejren.
- JENSEN, F., 1959: Om kolonirugende Knopsvaner i Roskildefjorden 1958. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **53**: 42.
- KJÆRBØLLING, N., 1875: Skandinaviens Fugle ved J. COLLIN: 15, 135, 709.
- LYNEBORG JENSEN, L., 1954: Fiskehejren som ynglefugl i Danmark. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **48**: 202.
- NORUP, S., 1938: En Havørn og to Kongeørne ved Roskilde. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **32**: 50.
- SINDING, E. & WILLADSEN, S., 1940: Havørne (*Haliaëtus albicilla*), set i Danmark. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **34**: 200.
- WILHJELM, O., 1938: Vore ynglende Skalleslugerarter. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **32**: 111.

Manuskriptet modtaget 13. februar 1964.

Forfatterens adresse: Freddy Jensen, Fortvej 156, Rødovre, Vanløse.

Brief observations on a pair of Red-throated Divers (*Gavia stellata*) nesting in East Greenland

By

A. B. HALL and G. P. ARNOLD

(Oxford University Expedition to East Greenland, 1962.)

(Med et dansk resumé: Iagttagelser over et par Rødstrubede Lommer (*Gavia stellata*) på yngleplads i Østgrønland.)

INTRODUCTION

On 30th July, 1962, the nest of a Red-throated Diver (*Gavia stellata*) was found at the eastern end of the Holger Danskes Briller (71° 23' N, 24° 45' W), in Southern Scoresby Land.

OBSERVATION

During the first week of August, a hide was built using old foxtraps and sacking. The hide was moved progressively nearer to the nest until it was finally ready for use on the 4th August. It was occupied for seven hours on 5th August, and for five and a quarter hours on the 7th August. Ten days later it was occupied for a fur-

ther one and a quarter hours, but the birds did not return to the nest on this occasion. Unfortunately, further time could not be spared from the main biological work of the expedition, which was to study the behaviour of the freshwater crustacean *Lepidurus arcticus* (PALLAS).

DESCRIPTION

Hatching: When the nest was found, it contained two eggs, and these hatched between the 2nd and 5th August, at an interval of approximately 48 hours (Table 1).

Behaviour: Twelve hours' watching is insufficient for more than preliminary